

СТАНОВИЩЕ

от

**Проф. д.пс.н. Иван Стоянов Александров,
Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна**

По отношение заповед на ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” № 543 от 02.05.2019 г. за включване в Научно жури за защита на дисертационен труд на **Теменужка Матева Дечкова-Новакова** по професионално направление 3.2, „Психология“, докторска програма „Социална, организационна и консултативна психология“ с тема на дисертационния труд **„Интегриран модел за психо-социална адаптация на лица с психични увреждания”**.

1. Актуалност

Проблемите свързани с осигуряването на интегрирана помощ на лица с психични увреждания не са на дневен ред отскоро в България. За осъществяването на този сложен процес и постигне ефективност и ефикасност са необходими най-малко три основни компонента – време, човешки ресурси и методология.

В по-системен план методологията на разработването на програмите за интегрирани грижи бележи началото си в България с разкриването на първата у нас катедра по Психиатрия и медицинска психология в Медицински университет – Варна (1963 г.). Нейни основатели и първи хабилитирани преподаватели са доц. д-р Владимир Иванов и ст.н.с. II ст. д-р Лиляна Иванова.

Разбира се, има много още какво да се направи към развитието на методологията, но сериозни са проблемите свързани и с другите два фактора.

Актуалността на разглежданата проблематика от Теменужка Дечкова-Новакова не е намаляла във времето. В нея имат място както фундаментално – теоретичните, така и частните изследвания свързани с практиката.

2. Характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е представен в обем от 223 страници, структуриран в увод, четири глави, заключение, литература и 9 приложения. Разработката включва 43 таблици и 58 фигури. Списъкът с използваната литература съдържа 99 заглавия на кирилица и латиница и 5 източника от интернет пространството.

Основната цел на работата е насочена към апробиране на инструментариум за оценка на психо-социална рехабилитация на лица с психични увреждания и в частност стигматизацията, автостигматизацията, и качество на живот, като елементи от психосоциалната адаптация. Задачите са адекватно формулирани и са свързани с темата на дисертацията.

Формулирани са шест хипотези подлежащи на проверка. В изследването са обхванати 300 души от една структура – ЦПЗ гр. Русе на възраст от 18 до 70 години.

3. Препоръки към дисертационното изследване.

Към дисертационния труд имам следните препоръки (те са за подобряване на бъдещите научни изследвания на докторанта в засегнатата от него актуална проблематика):

- Желателно е при обзорите на бъдещи изследвания да бъдат включени повече източници от последните години публикувани в реферирани издания и издания с импакт фактор.
- Желателно е за бъдещи изследвания да се обърне по-сериозно внимание на по-прецизната статистическа обработка на данните. Коефициентите за надеждност не са единствените критерии за работата на дадена тестова методика. Препоръчвам за бъдещи изследвания да се изпълнява цялостната процедура по валидизация на методиките.
- Желателно е под фигурите да има коментар ориентиращ четящия за вида на изследвания параметър.

Направените препоръки не променят положителната ми оценка за дисертационния труд и неговата значимост от гледна точка на научно-приложните приноси, които има. Те са посочени, за да подпомогнат докторанта да усъвършенства в бъдещи трудове научния апарат и начина на представяне на резултатите от емпиричните изследвания.

4. Научни и научно-приложни приноси.

Цялостно дисертационният труд дава основание за формулиране на приноси в следните насоки:

- Представен е практически модел на психо-социална рехабилитация.
- Изведени са емпирично психологически инструменти, които са разработени на база клиничен опит и предоставят възможност да оценка на стигмата и автостигмата, като част от психо-социалната адаптация.
- Разработен е обобщен инструмент за оценка на функционирането на лица с психични увреждания, като той

може да се прилага като методика определяща включването в програмите за психо-социална рехабилитация

Авторефератът отразява вярно и точно основните моменти от дисертационния труд.

5. Заключение

Дисертационният труд на Теменужка Матева Дечкова-Новакова показва в достатъчна степен научно-изследователската и практическа дейност, в която тя се развива.

Цялостната структура и приносните моменти в изследването ми дават основание да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури при успешна защита, да гласуват за присъждането на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.2, „Психология“, докторска програма „Социална, организационна и консултативна психология“ на Теменужка Матева Дечкова-Новакова.

Варна

07.05. 2019 г.

Изготвил становището:

Проф. д.пс.н. Иван Александров